

Oligofreniforeningen konference 2024

Borgere med udviklingshandicap,
der dømmes til udvisning

Specialanklager Malene Christensen, Statsadvokaten i Viborg og

Specialanklager Nana Kryger la Cour, Statsadvokaten i København.

25. September 2024

Disposition

1. Baggrunden for udvisning – baggrundsviden
2. Konsekvenserne for selve foranstaltningen
3. Prøvelse og udsendelse

Grundlæggende om udvisning

Udlændingeretten som disciplin drejer sig først og fremmest om reglerne for udlændinges ret til indrejse og ophold i Danmark.

Internationale forpligtelser

Politisk bevågenhed

”Nye” aktører i forhold til domfældte med udviklingshandicap:

- Udlændingestyrelsen (bl.a. om opholdsgrundlag, udvisning, behandling i modtagerlandet)
- Hjemrejsestyrelse (ansvarlig for, at udlændinge, der opholder sig ulovligt i Danmark, rejser hjem)

Udvisning

Psykisk syge og mentalt retarderede udvises som udgangspunkt på samme vis og samme grundlag som personer, der er strafegnede.

Udlændingelovens §§ 22 - 24

- Beskyttelsen er stærkere jo længere man *lovligt* har været i landet
- Særlige typer af overtrædelser kan hjemle udvisning
- Krav til længden på straf (eller den straf man ville være idømt, hvis man ikke var straffri)

Domstolenes proportionalitetsafvejning

Udlændingelovens § 26, bl.a .

- Tilknytning til danske samfund og herboende personer
- Alder, helbredstilstand og andre personlige forhold
- Udvisningens konsekvenser for herboende nære familiemedlemmer
- Manglende eller ringe tilknytning til hjemlandet

Danmarks internationale forpligtelser, særligt Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – EMRK

- Art. 3 - Forbud mod tortur eller umenneskelig behandling
 - Terminalt syge eller ”alvorlig , hurtig og uoprettelig forværring, der vil resultere i intens lidelse eller i en væsentlig reduktion i forventet restlevetid”
- Art. 8 – Beskyttelsen af retten til privat - og familieliv

Praksis fra den europæiske menneskerettighedsdomstol (EMD) udfylder EMRKs artikler

- Maslov kriterierne (afspejles bl.a. i udlændingelovens § 26)
- Paposhvili-dommen
- Savran-dommen – ikke al alvorlig psykisk sygdom

*Holdt oppe
mod bl.a.
karakteren og
grovheden af
den begåede
(og tidligere)
kriminalitet*

EMRK Art. 8

Beskyttelsen af retten til et familieliv eller privatliv

Der skal foreligge meget tungtvejende grunde for at retfærdiggøre en udvisning, når der er tale om en fastboende udlænding, der er født her i landet eller indrejst som barn, og som har tilbragt det meste af sin barndom og ungdom her, jf. Maslov - dommens præmis 75

Det fremgår af EMD praksis, at den pågældendes helbredsmæssige forhold skal indgå i vurderingen.

Det skal tillægges vægt, at den pågældende er fundet straffri (siden Savran dommen, december 2021)

Hvis man udvises ved endelig dom

- Opholdsgrundlaget bortfalder
- Skal man som udgangspunkt udrejse straks, men indrejseforbuddet regnes først fra tidspunktet for løsladelse eller udskrivning fra hospital eller forvaring (ophør af anbringelse), udlændingelovens § 33, stk. 5.
- Ingen kommunal forpligtelse for underhold, støtte mv. (med mindre underlagt dom til anbringelse, eller anbragt i tilsynsdom)

Fuldbyrdelse af en foranstaltningsdom

Kommunen har samme forpligtelser som over for en person, der ikke er udvist.

Hjemmel i servicelovens § 2, stk. 4:

Stk. 4. Loven finder uanset stk. 1 anvendelse for personer uden lovligt ophold i Danmark, hvis personen er frifundet for straf efter straffelovens § 16, stk. 1, 2. pkt., eller stk. 2, og retten har truffet afgørelse om anbringelse på en institution for personer med vidtgående psykiske handicap efter straffelovens § 68, eller hvis retten har truffet afgørelse om at anbringe personen på en institution for personer med vidtgående psykiske handicap efter straffelovens § 69, jf. § 68.

Særlige forhold under foranstaltningen

Som udgangspunkt er der ikke særlige forhold under selve foranstaltningen, der gør sig gældende ved en udvisningsdømt .

Kommunens afgørelse vedrørende anbringelse under type IV skal være tydelig.

Undtagelse hertil er udgang for anbringelsesdømte, idet udgangspunktet er, at den dømte ikke skal udsluses til Danmark. Der kan derfor være tilbageholdenhed med at give udgang til fx praktik på en arbejdsplads.

Anbringelse / ikke anbringelse

Tilsynsdom – type V – der er ikke hjemmel til udvisning

Tilsynsdom med mulighed for anbringelse – type IV

- Hvis kommunen ikke træffer afgørelse om anbringelse umiddelbart efter domsafsigelsen, har den dømte har ikke lovligt ophold i Danmark, og skal derfor udsendes efter domsafsigelsen eller overgå til udlændingemyndighederne

- Hvis kommunen træffer afgørelse om anbringelse – skal pågældende være anbragt.

Når anbringelsen ophører:

- Der skal foretages en obligatorisk prøvelse af udvisningen, udlændingelovens § 50 a

- Hvis udvisningen opretholdes, har den dømte ikke lovligt ophold i Danmark, og skal udsendes eller overgå til udlændingemyndighederne.

Anbringelse / ikke anbringelse

Anbringelsesdom

- Den dømte skal være anbragt.
- Når anbringelsen ophører ved ændring til type IV og V, skal der foretages en obligatorisk prøvelse af udvisningen, udlændingelovens § 50 a – det kan evt. ske i samme retsmøde.
 - Hvis udvisningen opretholdes, har den dømte ikke lovligt ophold i Danmark, og skal udsendes eller overgå til udlændingemyndighederne.

§ 50 a prøvelse

-Hvornår?

- Obligatorisk prøvelse, også hvis den dømte allerede er udskrevet (ved en fejl)
- Skal ske ved udskrivning (ophør af anbringelse)
- Hvis anbragt, skal foranstaltningen lempes til en foranstaltning, hvor der kan ske udskrivning (ophør af anbringelse)
- Også selvom der måtte være udsendelseshindringer

-Hvorfor?

- På domstidspunktet har T ikke været undergivet behandling, og det er derfor ikke muligt at vide, om de helbredsmæssige forhold taler imod på et senere tidspunkt
- Det mest retvisende billede af den dømtes helbredsmæssige tilstand er ved udskrivningen (ophør af anbringelse)

Grundlaget for § 50 a - prøvelsen

- Udtalelse fra Hjemrejsestyrelsen vedrørende generelle og konkrete udsendelseshindringer, fx.:
 - Krig eller undtagelsestilstand
 - Ikke anerkendt i landet, ingen rejsedokumenter
 - Modtagerlandet modtager alene frivilligt udrejste, D samarbejder ikke
- Udtalelse fra den tilsynsførende/ kommunen
 - Hvilke foranstaltninger nødvendige til at sikre mod recidiv i personfarlig kriminalitet
 - Selvmordsrisiko?
 - Aktuel nødvendig behandling (somatisk eller psykiatrisk)
 - Muligt nødvendigt med en egentlig lægeerklæring
- Ny § 26 -afhøring
- Forelæggelse for Udlændingestyrelsen vedrørende
 - Behandlingsmuligheder i hjemlandet
 - Ny prøvelse af Danmarks internationale forpligtelser

Rettenns vurdering

Relevant behandling i modtagerlandet

- Ikke tilsvarende eller identisk
- Ikke sociale eller økonomiske forhold
- Reel mulighed for behandling
- Tilgængelighed af præparater

Prøvelse af EMRK art. 3 (forbud mod tortur og umenneskelig behandling) og 8 (retten til privat- og familieleven)

Muligheden for at nedsætte indrejseforbuddets længde hvis dermed proportionalt at opretholde udvisningen

Proces ifbm . 50a - prøvelsen

- **Statsadvokaten**
 - Modtager besked fra kommunen om, at der forventes truffet afgørelse om ej længere indbringelse – eller oplysningerne sker i forbindelse med en prøvelse af foranstaltningen
 - Indhenter de relevante oplysninger omkring den dømtes tilstand
 - Beder politikredsen indbringe sagen for retten
- **Politikredsen**
 - Indhenter ny afhøring vedrørende de personlige forhold, oplysninger fra Hjemrejsestyrelsen og Udlændingestyrelsen
 - Indbringer sagen for retten og møder i byretten
 - Tager stilling til, om den dømte skal begæres varetægtsfængslet
- **Hjemrejsestyrelsen**
 - Står for den praktiske afvikling af udsendelsen inkl. rejsedokumenter mm.
- **Udlændingestyrelsen**
 - Har ”ansvaret ” for den domfældtes ophold i Danmark, hvis ikke han varetægtsfængsles
 - Kan undersøge behandlingsmuligheder i hjemlandet

Derfor vigtigt, at der gives besked i god tid til statsadvokaten og politikredsen

